

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Filipa Dienstbiera, soudce JUDr. Tomáše Langáška a soudkyně Mgr. Barbory Berkové v právní věci žalobce: **L. N.**, zastoupeného JUDr. Michalem Bernardem, Ph.D., advokátem se sídlem Klokotská 103/13, Tábor, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 118/16, Praha, o žalobě proti rozhodnutím žalované ze dne 7. 9. 2018, č. j. 10.01-000978/18-003 a č. j. 10.01-000977/18-002, a ze dne 14. 9. 2018, č. j. 10.01-001024/18-002, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 9. 1. 2019, č. j. 6 A 178/2018 – 41,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á**.
- II. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.
- IV. Ustanovenému advokátovi žalobce JUDr. Michalu Bernardovi, Ph.D. **s e p ř i z n á v á** odměna za zastupování ve výši 4 114 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobce podal u Městského soudu v Praze žalobu, v níž se domáhal (1) zrušení v záhlaví označených rozhodnutí žalované, kterými nevyhověla jeho žádostem o určení advokáta, a (2) toho, aby soud uložil žalované zdržet se dalšího poškozování a zasahování do práv žalobce. Současně požádal o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce.

[2] Městský soud shora označeným usnesením přiznal žalobci osvobození od soudních poplatků ve výši 90 % (výrok I.) a ustanovil mu zástupce JUDr. Michala Bernarda, Ph.D. Soud neshledal údaje vyplněné v Prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech

nevěrohodnými. Byť žalobcovy průměrné měsíční výdaje (12 442 Kč) převyšují jeho průměrné měsíční příjmy (invalidní důchod ve výši 6 468 Kč), žalobce vysvětlil, že rozdíl hradí s pomocí svého syna. Soud připomněl regulativní funkci právní úpravy osvobození od soudních poplatků. Navrhovatel má nést část nákladů soudního řízení a soudy mají od jejich placení osvobozovat zpravidla jen zčásti a v nejnutnější míře, tak aby určitá míra podílení se na nákladech řízení zůstala zachována, i když je navrhovatel v obtížné finanční situaci a nemá prostředky k zaplacení soudního poplatku v celé výši. K úplnému osvobození lze přikročit jen ve výjimečných případech a ze zvláště závažných důvodů.

[3] Soud dospěl k závěru, že osobní i majetkové poměry neumožňují žalobci zaplatit soudní poplatek 9 000 Kč (po 3 000 Kč za žalobu proti každému ze tří napadených rozhodnutí) v plné výši, avšak umožňují mu zaplatit alespoň jeho malou část. Dokáže-li každý měsíc pokrýt schodek v hospodaření ve výši přibližně 6 000 Kč, je podle názoru soudu v jeho silách jednorázově zaplatit částku 900 Kč. Soudní poplatek v této výši má spíše symbolickou povahu a představuje přibližně 14 % žalobcových měsíčních výdajů, nebude tedy pro něj neúnosnou zátěží. Naproti tomu bude zachován smysl institutu soudních poplatků a odpovědnost navrhovatele za náklady, které se s vedením každého soudního řízení nevyhnutelně pojí. Soud dodal, že v případě úspěchu ve věci je žalobci zpravidla přiznána náhrada nákladů řízení.

[4] Zvláště závažné důvody pro úplné osvobození od soudních poplatků nebyly v žalobcově případě dány, a to i s přihlédnutím ke skutečnosti, že si může dovolit hradit i potřeby, které nejsou nezbytné pro živobytí, jako je částka 700 Kč měsíčně za telefonní služby a dalších 2 500 Kč za kancelářské potřeby a poštovné. Podmínky pro prolomení zásady, že i nemajetný žalobce se má podílet na nákladech soudního řízení alespoň malou částí, tudíž nebyly splněny. Z tohoto důvodu soud osvobodil žalobce od placení soudních poplatků v rozsahu 90 %.

[5] Žádosti o ustanovení zástupce soud vyhověl, neboť první podmínka spočívající v existenci předpokladů pro osvobození od soudních poplatků byla splněna a zároveň ustanovení zástupce bylo třeba s ohledem na základní vzdělání žalobce a jeho nízkou orientaci v právním řádu, jež je zřejmá zejména z neurčitosti části žalobního petitu.

II. Obsah kasační stížnosti

[6] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) brojí proti výroku I. usnesení městského soudu kasační stížností.

[7] V kasační stížnosti, kterou stěžovatel sepsal osobně, uvedl, že osvobození od soudních poplatků ve výši 90 % je luxusní v případě občana, který má alespoň minimální šanci se podílet na poplatkové povinnosti. To však neplatí jeho případ, neboť je v totální existenční, a tedy i finanční nouzi, a jeho fungování probíhá za pomoci syna, známých a přátel či kamarádky, která mu poskytuje část neprodaných přebytků jídla z vývařovny a restaurace. Pokud by měl nějaké peníze, investoval by je v první řadě do zničeného zdraví, o které se mu postarali zkorumpovaní policisté, které kryjí státní zástupci a GIBS.

[8] Soud musí podle stěžovatele přihlédnout k jeho dalším poplatkovým povinnostem, které činí celkem 28 000 Kč (dovolání 15 000 Kč, delegace v osmi případech 8 000 Kč a odvolání 5 000 Kč). Nelze spravedlivě požadovat po žalobcově synovi, aby to vše uhradil. Není to přitom stěžovatel, kdo by chtěl vést jakékoliv žaloby, ale někdo by musel zastavit JUDr. Irenu Schejbalovou, ředitelku žalované, která nemá náhled nad svým chováním. V této souvislosti stěžovatel odkázal na přílohu kasační stížnosti nazvanou „*Stížnost na JUDr. Irenu Schejbalovou, č. 12*“. Stěžovatel doposud nikdy nezklamal soudce, kteří jej osvobodili od soudních poplatků a ustanovili mu advokáta, a spor vždy vyhrál. Je čestný člověk, což potvrzuje i soud v napadeném

pokračování

usnesení. Soud však přehlédl, že částku 2 500 Kč za kancelářské potřeby a poštovné už stěžovatel neuplatňuje, protože tuto položku zcela převzal syn. Stěžovatel nemá a ani neovládá počítač, musí proto vše (spojení s advokátem, lékaři, synem atd.) řešit poštou a po telefonu.

[9] Podle stěžovatele je soudu z úřední činnosti známo, jak tyto problémy vznikly – žalovaná podporuje páchaní a zahlazování zločinů páchaných na stěžovateli osobami jednajícími za orgány státu, které spočívají v ponižování, bezbřehé aroganci, urážkách a pronásledování. Zlovolnou podporou těchto osob je posudek z oboru zdravotnictví (psychiatrie), podle kterého stěžovatel údajně trpí duševní poruchou s bludy, a proto může některé skutečnosti zkreslovat. Stěžovatel se nikdy s tímto posudkem neztotožnil. Je naopak osobou 100% spolehlivou ve všech oblastech, což lze doložit např. tím, že mu jeho dřívější zákazníci zanechávali v jeho nepřítomnosti u partnerky i mnohamilionové částky, aniž by dostali potvrzení o předání hotovosti. S ohledem na věk stěžovatele, je zřejmé, že je ze staré školy, což znamená, že ústní dohoda a vlastní čest je víc než cár papíru. Období od roku 2008 je bohužel spojeno s konstatováním duševní poruchy stěžovatele, který se navíc stal v několika případech obětí trestné činnosti a korupce týkající se řízení o stanovení výživného na zletilou dceru. Na trestnou činnost stěžovatel bezvýsledně upozorňoval. Deset let však byl hrubě urážen policisty, státními zástupci a GIBS s tím, že si vše údajně vymyslel a že je kverulant.

[10] V řízeních vedených soudy, u nichž je stěžovatel znám a má ustanovené advokáty, stěžovatel vyhrává. Tyto soudy osvobodily stěžovatele od soudních poplatků v 19 případech v plném rozsahu z důvodu jeho finančních a sociálních poměrů. Devatenácti pravomocným usnesením by neměly odporovat jiné, s jiným procentem osvobození. Ke znakům právního státu patří zásada právní jistoty a předvídatelnost postupu orgánů veřejné moci. V řízení nejde navíc jen o soudní poplatek, ale i další náklady, které mohou v řízení nastat. Městský soud nepřihlédl ani k poplatkovým povinnostem stěžovatele v dalších řízeních. I při osvobození z 90 % by měl stěžovatel opět povinnost placení desetitisícových částek, které nemá.

[11] Zástupce stěžovatele následně kasační stížnost doplnil. Namítl, že stěžovatel v řízení před městským soudem i ve své kasační stížnosti tvrdil a prokázal, že splňuje předpoklady pro plné osvobození od soudních poplatků, neboť to odůvodňují jeho finanční a sociální poměry. Jeho jediným příjmem je důchod, z něhož musí uspokojovat své základní potřeby a výlohy na zdravotní péči. Zaplacení soudního poplatku by pro něj znamenalo ohrožení výživy a nezbytných potřeb. Ostatně i městský soud uvedl, že tvrzením stěžovatele uvěřil.

[12] Městský soud nevyhodnotil věc správně, když stěžovateli přiznal pouze částečné osvobození. Ústavní soud mnohokrát poukázal na zásadu právní jistoty a předvídatelnosti práva. Stěžovatel byl zcela osvobozen od soudních poplatků v 19 jiných řízeních. Jeho finanční situace se od těchto jiných řízení nijak neliší, neexistují proto důvody, proč by neměl být od soudních poplatků zcela osvobozen. Městský soud se odchýlil od dřívějšího rozhodování soudů ve věcech osvobození od soudních poplatků stěžovatele, aniž by toto odchýlení jakkoliv zdůvodnil. Napadené usnesení je proto nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů.

[13] Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[14] Kasační stížnost je přípustná. Důvodnost kasační stížnosti soud posoudil v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž je povinen přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[15] Kasační stížnost není důvodná.

[16] Nejvyšší správní soud neshledal napadené usnesení nepřezkoumatelným. Stěžovatel spatřoval nepřezkoumatelnost v absenci odůvodnění odlišného znevýhodňujícího postupu vůči stěžovateli oproti jiným řízením, která vede. Tvrdil, že v 19 jiných řízeních byl od soudních poplatků plně osvobozen, proto mělo napadeným usnesením dojít k porušení zásady předvídatelnosti a právní jistoty. Stěžovatel však na taková jiná řízení konkrétně neodkázal pomocí spisových značek, ani toto tvrzení nijak neodložil.

[17] Nejvyššímu správnímu soudu je naopak z úřední činnosti známo, že stěžovateli v řízeních, která vede ve správním soudnictví, osvobození pravidelně přiznáváno není, případně je osvobození přiznáno pouze částečně. Jako příklad lze zmínit usnesení ze dne 28. 12. 2015, č. j. 9 Ad 18/2015 – 80, kterým městský soud přiznal osvobození od soudních poplatků z 90 % (a neustanovil mu zástupce). S odkazem na regulační funkci soudních poplatků městský soud odůvodnil své rozhodnutí obdobně jako v nyní posuzované věci. Žaloba se týkala shodně jako v nyní posuzované věci sporu s Českou advokátní komorou o bezplatné určení advokáta. Nejvyšší správní soud zamítl kasační stížnost stěžovatele proti citovanému usnesení rozsudkem ze dne 19. 4. 2016, č. j. 3 As 21/2016 – 35.

[18] V případě řady jiných řízení správní soudy nepřiznaly stěžovateli osvobození od soudních poplatků vůbec. Ve věci vedené Krajským soudem v Brně pod. sp. 62 A 125/2018, týkající se opět sporu s Českou advokátní komorou o bezplatné určení advokáta, soud připustil, že se stěžovatel nachází ve složité finanční situaci, jež by bez přistoupení zvláštních okolností mohla přinejmenším částečné osvobození od soudních poplatků odůvodňovat, nelze však přehlédnout, že spory s orgány veřejné moci často sám účelově vyvolává, z podstatné části tak přitom činí kverulálně. Krajský soud připomněl, že opakovaně vyhodnotil stěžovatelova podání, resp. vznesené nároky jako nereálné, přemrštěné a neodpovídající či jako kombinaci urážek a neuchopitelných myšlenek. Nejvyšší správní soud kasační stížnost stěžovatele zamítl rozsudkem ze dne 19. 7. 2019, č. j. 4 As 221/2019 – 33, přisvědčil přitom krajskému soudu, že „*stěžovatel dlouhodobě inicjuje soudní spory se státem či jeho jednotlivými složkami, přičemž tak činí ve většině případů způsobem, který nemůže vést k rozumnému cíli, ale jehož výsledkem je pouze řetězení aktů veřejné moci, které stěžovatel následně vnímá jako osobní křivdu*“. K obdobným závěrům Nejvyšší správní soud dospěl také v rozsudku ze dne 31. 10. 2019, č. j. 6 As 165/2019 – 37, který se týkal kasační stížnosti stěžovatele proti neosvobození od soudních poplatků usnesením městského soudu ze dne 7. 8. 2019, č. j. 5 A 1/2019 – 54.

[19] Stěžovatelovy žádosti o osvobození od soudních poplatků v řízení o kasačních stížnostech jsou také pravidelně zamítány z důvodu zjevné bezúspěšnosti návrhu podle § 36 odst. 3 s. ř. s. (viz např. usnesení ze dne 17. 12. 2019, č. j. 1 As 349/2019 – 60, ze dne 10. 10. 2019, č. j. 1 As 280/2019 – 26, ze dne 4. 7. 2019, č. j. 2 As 142/2019 – 22, ze dne 30. 5. 2019, č. j. 2 As 141/2019 – 20, ze dne 5. 11. 2019, č. j. 3 As 347/2019 – 28, ze dne 17. 6. 2019, č. j. 3 As 178/2019 – 15, ze dne 20. 6. 2019, č. j. 5 As 58/2019 – 35, ze dne 18. 3. 2019, č. j. 6 As 31/2019 – 31, ze dne 14. 5. 2019, č. j. 6 As 93/2019 – 10, ze dne 9. 7. 2019, č. j. 7 As 169/2019 – 14, ze dne 27. 3. 2019, č. j. 8 As 70/2019 – 21, nebo 11. 7. 2019, č. j. 10 As 198/2019 – 68).

[20] Stěžovateli proto nelze přisvědčit, že by jej městský soud neodůvodněně znevýhodnil oproti postupu v jiných řízeních, a že by tím porušil zásadu právní jistoty a předvídatelnosti soudního rozhodování.

[21] Stěžovatel městskému soudu dále vytkl, že do úvah o majetkových poměrech stěžovatele zahrnul výdaj ve výši 2 500 Kč za kancelářské potřeby a poštovné. V kasační stížnosti tvrdil,

pokračování

že tuto částku neuplatňoval, protože tuto položku zcela převzal syn. Uvedené tvrzení však neodpovídá obsahu Prohlášení o osobních, majetkových a výtěžkových poměrech, které stěžovatel městskému soudu k žádosti o osvobození od soudních poplatků zaslal. V bodu X tohoto prohlášení nazvaném „Výdaje“ stěžovatel odkázal na přílohu, v níž uvedl: „*Poštovní výdaje, kancelářské potřeby, měsíčně cca 2.500 Kč. Tyto náklady plynou z komunikace žalobce písemnou formou (nemá počítač ani internet) se soudy, policií ČR, státními zastupitelstvími a dalšími státními složkami, včetně žalované, což ona zavinila, kdy jde o komunikaci s meritem věci kriminálního jednání páchaného na žalobci [...]*“. Z citované pasáže je zřejmé, že to byl žalobce, kdo určil, že částka 2.500 Kč za kancelářské potřeby a poštovné má být při posouzení jeho žádosti zohledněna.

[22] K odůvodnění městského soudu, který tuto položku stěžovatelových výdajů nepovažoval za nezbytnou pro živobytí, Nejvyšší správní soud doplňuje, že z výše citovaných věcí je patrné, že stěžovatel opakovaně iniciuje mnohdy zjevně bezúspěšné spory se státními orgány. V tomto kontextu se závěr městského soudu o zbytnosti tohoto výdaje jeví zcela správný.

[23] Nejvyšší správní soud ve shodě s krajským soudem nezpochybňuje tíživou finanční situaci stěžovatele. Na hodnocení naplnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků však mohou mít vliv i jiné okolnosti, než pouze majetková situace žadatele. Soud může přihlídnout též k tomu, zda a popřípadě v jaké míře vede účastník další soudní spory či jiná řízení před orgány veřejné moci, na něž je pravděpodobně třeba vynakládat prostředky (viz rozsudek ze dne 24. 7. 2015, č. j. 2 As 153/2015 – 27).

[24] Jak již soud uvedl ve výše citovaném rozsudku č. j. 4 As 221/2019 – 33: „*Stěžovatel má samozřejmě právo tento druh sporů vést a na jejich vedení vynakládat poměrně značnou část svých finančních prostředků, dává-li mu objektivní právo procesní možnosti tak činit. Není však žádný rozumný důvod, aby náklady na tento druh sporů nesl stát prostřednictvím využití institutu osvobození od soudních poplatků, příp. ustanovení zástupce. Osvobození od soudních poplatků nemá být institutem umožňujícím nemajetným osobám vést bezplatně spory podle své libosti, nýbrž zajistit, aby v případech, kdy nemají dostatek prostředků a přitom je na místě, aby soudní spor vedly (neboť jde o věc skutečně se dotýkající jejich práv a právem chráněných zájmů), jim nedostatek prostředků nebránil v účinné soudní ochraně (srov. též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 10. 2015, č. j. 6 As 216/2015 – 10). Takovou povahu však předmětný spor nemá. Jak upozornil též krajský soud, předmětem sporu je v posuzované věci neurčení advokáta, který by stěžovateli bezplatně poskytoval právní služby v konkrétní věci. [...] nepříznivá majetková situace stěžovatele je ovlivněna výdaji na vedení soudních sporů, které z větší části sám vyvolává, jedná se o dlouhodobou a rozsáhlou aktivitu stěžovatele, a nyní projednávaná věc je svým charakterem sporem o určení advokáta pro vedení dalších sporů obdobné povahy. [...] Ani v tomto ohledu se nynější spor typově nijak neliší od většiny sporů stěžovatele, které krajský soud charakterizoval jako spory vůči osobám podílejícím se na činnosti orgánů veřejné moci, které, nesdílejí-li názor stěžovatele, jsou označeny za „zločince“. Konkrétní subjektivní práva, o jejichž soudní ochranu by se mělo jednat, se již z těchto sporů vytrácejí. [...] Skutečným účelem podání totiž zřejmě není ochrana práv stěžovatele, ale toliko hledání procesních příležitostí pro častování představitelů veřejné moci vulgaritami.“*

[25] Tyto závěry jsou použitelné i v nyní posuzované věci, která se týká rovněž neúspěšné žádosti stěžovatele o určení advokáta žalovanou. Stěžovatel přitom v příloze kasační stížnosti namísto věcné argumentace útočí prostřednictvím urážek zejména na předsedkyni žalované a předsedu Ústavního soudu. Nynější spor tedy typově zapadá mezi spory, k nimž se váže citovaná judikatura a v nichž stěžovatel označuje za „zločince“ osoby podílející se na činnosti orgánů veřejné moci, které nesdílejí jeho názor. V řadě sporů tohoto typu správní soudy nepřiznaly stěžovateli osvobození od soudních poplatků vůbec. Přiznal-li městský soud v nyní posuzované věci stěžovateli osvobození z 90 % a ustanovil mu advokáta, postupoval vůči němu vstřícněji než v jiných věcech, které byly potvrzeny v kasačním přezkumu. Za této situace soud neshledal stěžovatelovy námitky opodstatněnými.

IV. Závěr a náklady řízení o kasační stížnosti

[26] Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost nedůvodnou, proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

[27] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti soud rozhodl podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalované, jíž by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, protože mu v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly.

[28] Stěžovateli byl usnesením krajského soudu označeným v záhlaví ustanoven zástupcem advokát JUDr. Michal Bernard, Ph.D. V takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 10 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud určil odměnu zástupce částkou 3 100 Kč za jeden úkon právní služby (podání kasační stížnosti) a dále částkou 300 Kč, která je paušální náhradou hotových výdajů [viz § 7, § 9 odst. 4 písm. d), § 11 odst. 1 písm. d) a § 13 odst. 4 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)], celkem tedy 3 400 Kč. Tuto částku soud zvýšil o 714 Kč připadající na daň z přidané hodnoty, kterou je advokát jako plátce povinen odvést. Částka v celkové výši 4 114 Kč bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě třiceti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 23. ledna 2020

JUDr. Filip Dienstbier
předseda senátu